

HUR LÅNGT HAR MAN EGENTLIGEN NÅTT MED SAMARBETET?

Den decentralisering som Meddelanden arbetat för ända sedan starten har nu, mest tack vare den positiva attityden hos Riksantikvarieämbetet, börjat bli verklighet. Den första egentliga symbolen för denna decentralisering är "Kronan"-ett av de rikaste fynd, ja kanske det allra rikaste, som gjorts i det här landet. Det är Kalmar läns museum som ansvarar för det projektet, inte Sjöhistoriska museet i Stockholm. Och museet i Kalmar har anställt en av de våra, en dykande marinarkeolog, Peter Norman, som även börjat driva ett informellt samarbete med dykarna.

Det är så långt man i ögonblicket kan komma på den här fronten. Egentligen fanns tidigare bara en dykande museiansvarig, nämligen allas vår Bert Westenberg, på Sjöhistoriska, som fick fara ut och besiktiga gjorda fynd över hela landet.

Samtidigt med Peter Norman har vi emellertid fått högsta marinarkeologiska kompetens på Malmö museum, även om den övergången fått mindre rubriker än "Kronan." I Skåne har det hänt väldigt mycket på det här området, som framgår av Per Söderhielms artikel i detta nummer. Ansvarig för detta område är Catharina Ingelman-Sundberg, vår internationellt kanske mest kända dykande marinarkeolog.

Förutom Sjöhistoriska hade emellertid redan tidigare flera museer marinarkeologiskt ansvar för sin kuststräcka, som Sjöfartsmuseet i Göteborg (Ole Lisberg Jensen är marinarkeolog och mycket mera men inte dykare) och Marinmuseet i Karlskrona (utan dykande marinarkeolog). På sätt och vis kan man alltså säga att dessa museer (utom Sjöhistoriska förstås) har lägre kompetens än Kalmar och Malmö, eftersom de saknar fast anställda även på dykområdet. Ett par andra insatser görs även på museer där man inte har vare sig marinarkeologisk kompetens eller dykerfarenhet. Thomas Persson, som är antikvarie på Blekinge museum i Karlskrona, har t ex inlettt samarbete med dykare och försökt samla kunskap om inte minst äldre hamnplatser i sitt län. Peter Lundkvist vid Hälsinglands museum i Hudiksvall, som dock är etnolog till inriktningen, har tagit sig an dykare i sitt distrikt och öppnat ett samarbete som lovar gott. Det här samarbetet bedrivs nog lite här och var i landet utan att det kommit till vår kännedom, men kan egentligen inte resultera i några mätbara framgångar utom sådant som redan är accepterade moment i vanlig museiverksamhet, som t ex utställningar av mera tillfällig art. För hela Norrlandskusten har till samtliga museer vid kusten, Norrbottens museum/Skellefteå museum/Västerbottens museum/Örnsköldsviks museum/Länsmuseet-Murberget/Sundsvalls museum/Hälsinglands museum/Gävleborgs länsmuseum, levererats det första basmaterial som måste stå till förfogande: alla uppgifter ur förlisnings- och vrakregister, muntliga uppgifter, uppgifter ur källor och ortnamnsmaterial, till ett antal av närmare 4.000. Det är dock bara Skellefteå museum som tidigare rapporterats i flera sammanhang i Meddelanden, och nu Hälsinglands museum, som verkligen gjort något.

Det dussintal veckoslutskurser som hållits längs Norrlandskusten har trots påminnelser inte lockat en enda museirepresentant. Utom som sagt Skellefteå museum, som dessutom anordnade kurser själva och fortsatte verksamheten, trots att Seth Jansson som mest kontinuerligt jobbat med den, saknat fast anställning på museet. Självt har jag kunnat hålla upp vissa kontakter även om det f n är skralt med jobbet i Örnsköldsvik, där jag själv jobbar. Inom kort tar vi dock itu med en mera informell samling av typ Kalmar kring uppgifterna. Problemet för mig har varit att jag varit inkopplat i jobbet längs hela Norrlandskusten och inte hunnit med mitt lokala område.

Den stora insatsen från vår sida, i Örnsköldsvik, var istället den maritimhistoriska konferensen Bottnisk Kontakt 12-14/2 i år, som rapporteras på annat håll i detta nummer. Här demonstrerades vilken mångsidighet och de facto kompetens/kunskap vi faktiskt besitter själva häruppe.

Samtidigt har även den samlade kunskapen från Norrlandsinventeringen i åtskilliga sammanhang fästs på papper, även om slutrapporten dröjer. Den slutrapporten, som legat på Sjöhistoriska museet sedan november 1979, kunde tjäna som ledning (en slags handbok på c 200 sid med kartor) för framtida jobb av den här arten.

Det väsentliga som hänt på andra fronter där Meddelanden krigat gäller inställningen till första klass-kompetensen för dykare. Sjöhistoriska museets oavvisliga krav på förstaklassbevis har monopoliserat verksamheten och skapat svåra förtroendeklyftor mellan museet och dykarna. Utom givetvis hos de dykare i Stockholmstrakten (för det mesta) som besatt "kompetensen." I grannländerna har man förfarit på helt andra sätt och istället utbildat ett stort antal dykare för marin arkeologiska uppgifter.

Nu börjar en förnuftigare inställning att röja sig. I framtiden kommer med säkerhet förstaklassbevisen att likställas med faktisk dykerfarenhet och försäkringsbestämmelserna att ordnas på ett smidigare sätt, genom särskilda avtal.

Därmed har vi redan kommit en bit. Det är bara att hoppas att utvecklingen får fortsätta och inte stoppas av annat byråkratiskt krångel.

På utbildningsfronten existerar fortfarande den smågalna uppdelningen i teoretiskt och praktiskt. Det kommer att ta lång tid att få den gränslinjen utplånad. När marin arkeologen går i lära hos båtbyggare eller lär sig att förtöja dykflottor som en del av sin utbildning....

Christer Westerdahl

